

IN MEMORIAM

PETAR KASUM

Dragi Pero,

Prije mjesec dana ovdje smo se opraštali sa zajedničkim prijateljem. Tko je tada mogao i pomisliti da ćemo se tako brzo i ponovo, a bez tebe, okupiti.

Pet je godina kako smo se upoznali, zajedno radili, prijateljevali. Dovoljno vremena da se ljudi upoznaju i sprijatelje, ako jedan drugom prilaze otvorena srca. A ti si težio onome, ne planski i proračunato — kako se to dešava, nego spontano i doista otvorena srca.

Žive ljudi godinama jedni pored drugih, a ne poznaju se. Tu posvemašnju hladnoću u odnosima među ljudima ne samo da nisi prihvaćao nego si je radikalno odbacivao i prezirao. Pa i onda kada bi povremeno zagovarao tu nastalu kulturnu konstantu, kao osnovu iz koje se može izvesti tolerancija, a nasuprot našim violentnim strastima, i tada si to činio više iz očaja nego iz intelektualnog uvjerenja. Skeptičnost prema mogućnostima radikalne humanističke preobrazbe čovjeka i društva nije te odvela na put konformnog prihvaćanja svijeta. Tvoja skepsa nije bila racionalizacija konformiste, već je bila iskrena, historijski i intelektualno utemeljena.

Tvoje duge šutnje i škrte riječi više su govorile nego kanonade riječi drugih. Užasavao si se na sveopće brbljarije kojima je čovjek izložen i koje, htjeo ili ne htjeo, ne može izbjeći. S tobom se moglo dugo sjediti i šutjeti, a da taj razgovor bez riječi, prijatan ili neprijatan, bude sadržajan. Te šutnje si često znao zasladiti jezgrovitim i jasnim iskrama duha, ponajčešće ironičnim.

Nadali smo se da ćeš sa svojim izuzetnim intelektualnim mogućnostima i sa, za svoje godine, izvanrednim obrazovanjem postići značajan pomak u našem intelektualnom stvaralaštvu. Mi koji ostajemo, ostali smo uskraćeni u tom očekivanju i osiromašeni za jedan složen i nevin život, trajno osiromašeni za jedno divno prijateljstvo.

Je li moguć sporazum čovjeka sa samim sobom? Nisi odgovorio ni sebi ni nama na ovo pitanje. A ono je bilo toliko važno, možda najvažnije pitanje za tebe? I je li čovjek uvijek na gubitku? — kako si često znao reći, ponekad smijući se ovoj tvrdnji, a ponekad vjerujući u njenu istinitost.

Počivaj u miru, dragi moj prijatelju.

Neka je vječna slava i hvala našem kolegi, drugu i prijatelju Petru Kasumu.